

Samen Beter

NIEUWSMAGAZINE AZ SINT-BLASIUS • NR 03 • MAART 2017

az Sint
Blasius

SAMENWERKING

Waar mensen samenwerken, wordt veel mogelijk. Hetzelfde geldt voor ziekenhuizen. Als die hun krachten bundelen, openen zich nieuwe perspectieven, die in de eerste plaats de patiënten ten goede komen.

Samenwerking leidt tot meer kwaliteit. Zo krijgen artsen en zorgmedewerkers in een groter netwerk meer kansen om zich te specialiseren en te vervolmaken. Zeker bij moeilijke ingrepen en complexe behandelingen is het belangrijk een voldoende aantal patiënten te hebben. Alleen dan kan je immers een expert worden.

Samenwerking zorgt voor een schaalgrootte die investeringen in nieuwe technologie mogelijk maakt. Die schaalgrootte is ook nodig voor de erkenning door de overheid van nieuwe zorgprogramma's voor complexe behandelingen.

Vooraf regionale samenwerking biedt tal van kansen, omdat je de patiënten hiermee deskundige en hooggespecialiseerde zorg dicht bij huis kunt aanbieden.

Om al die redenen hebben az Sint-Blasius, het Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis Aalst en het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis in Aalst beslist om nauw met elkaar te gaan samenwerken in een hecht netwerk. Elk ziekenhuis behoudt zijn eigenheid en zijn gelijkwaardige partners. Meer zelfs, elk ziekenhuis komt sterker uit deze samenwerking. En vooral: elke patiënt in de ruime Denderstreek wordt hier beter van. En dat is wat telt.

Karen Pieters
Algemeen directeur

COLOFON

Vu: Karen Pieters
Redactie: Dominique Potteau,
Zorgcommunicatie.be
Vormgeving: dotplus.be
Foto's: Filip Erkens
Contact: info@azsintblasius.be

az Sint-Blasius
Kroonveldlaan 50
9200 Dendermonde
Koevliet 5/6 - 9240 Zele
052 25 20 11
www.azsintblasius.be

Op de cover: Dr. Saskia Robbrecht, endocrinologe en Vanessa Van Zaelen, diabeteseducator van het diabetesteam bij één van hun patiënten.

PATIËNT GROTE WINNAAR VAN SAMENWERKING ZIEKENHUIZEN IN DENDERSTREEK

“KRACHTEN BUNDELEN VOOR OPTIMALE ZORG IN DE EIGEN REGIO”

Algemeen directeur Karen Pieters van az Sint-Blasius: “Laat elk ziekenhuis zijn regionale inbedding behouden. Voor super-gespecialiseerde en heel dure toestellen en behandelingen kunnen we beter de krachten bundelen.”

Het az Sint-Blasius, het Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis Aalst en het Stedelijk Ziekenhuis Aalst ondertekenden op 23 december 2016 een charter. De drie ziekenhuizen in de Denderstreek engageren zich om samen een ziekenhuisnetwerk te vormen. Het doel is om de patiënten ook in de toekomst de beste zorg in de eigen streek aan te bieden. Dat kan alleen als alle ziekenhuizen in de regio de krachten bundelen.

“Samen staan we sterker”, zegt algemeen directeur Karen Pieters opgetogen. “Nieuwe technologie is enorm duur. Een ziekenhuis kan die kosten niet meer alleen dragen. Als we onze patiënten in de eigen regio topkwaliteit willen blijven aanbieden, moeten we samenwerken met ziekenhuizen in de buurt. Want samen kunnen we wél de nodige investeringen doen. Bovendien kunnen ook de artsen zich meer specialiseren en leren van elkaar. En ook voor de medewerkers biedt deze samenwerking kansen en een grotere werkzekerheid. Een win-winsituatie voor iedereen!”

Resultaten

De eerste resultaten van de netwerkvorming zijn trouwens al duidelijk. “Met het netwerk én met de ziekenhuizen uit Oudenaarde, Ronse en Zottegem, hebben we samen een aanvraag ingediend voor een PET-scanner. Dat is een uiterst duur toestel voor de dienst Medische Beeldvorming. De overheid kent maar enkele vergunningen toe voor het hele land. Dankzij onze samenwerking hebben we een erkenning kunnen binnenhalen. De PET-scanner zal in Aalst geïnstalleerd worden, maar wordt uitgebaat door de 3 ziekenhuizen van het netwerk. Aldus kunnen ook de patiënten en de artsen van de andere ziekenhuizen gebruik maken van dit toestel.”

Op die manier zullen ziekenhuizen – naast de basiszorg die ze allemaal blijven bieden – elk hun eigen specialismen verder uitbouwen. Ook op andere domeinen groeit de samenwerking: de uitbouw van een gezamenlijk klinisch laboratorium en een laboratorium voor pathologische ontleedkunde, een centrum voor harttransplantaties, het uitbouwen van een stroke centrum enzovoort.

Vertrouwen

“Het vertrouwen tussen de ziekenhuizen groeit”, beaamt Karen Pieters. “Het charter is het symbool hiervan. Maar het is nog wat zoeken. Ook voor de overheid, die een juridisch kader voor de netwerken aan het ontwikkelen is. Waar niemand op aanstuurt zijn grote fusies. Integendeel zelfs. Laat elk ziekenhuis zijn regionale inbedding behouden. Maar voor supergespecialiseerde en hele dure toestellen en behandelingen, kunnen we beter de krachten bundelen. De samenwerking is gestoeld op het streven naar de best mogelijke kwaliteit, de toegankelijkheid voor de patiënt, innovatie en financiële performantie. Samen zijn we overtuigd dat we dit kunnen realiseren. Dat is in het voordeel van iedereen. Van de patiënt in de eerste plaats.”

DR. ERWIN COLPAERT
GASTRO-ENTEROLOGIE
(MAAG-EN DARMZIEKTEN)

“OPEN, FAMILIALE EN CONSTRUCTIEVE WERKSFEER”

Sinds enkele maanden versterkt dr. Erwin Colpaert het team gastro-enterologen. Dr. Colpaert studeerde geneeskunde aan de Universiteit Gent. Hij volgde ook een MBA aan de Vlerick Business School. Ten slotte specialiseerde hij zich in de gastro-enterologie en werkte hij een zevental jaar in Nederland. “Net als Nederland is België een topland op het vlak van gastro-enterologie. Waarom ik az Sint-Blasius uitkoos, is het JCI kwaliteitslabel. Ook de open, familiale en constructieve werksfeer sprak me sterk aan.”

DR. DEBORAH DE BRUYN
OFTALMOLOGIE
(OOGZIEKTEN)

“IK HOU VAN HET CONTACT MET PATIËNTEN”

Dr. Deborah De Bruyn studeerde aan de Universiteit Gent. Zij is afkomstig uit Herdersem, leerde az Sint-Blasius kennen dankzij een stage en woont sinds kort samen met haar echtgenoot en twee kindjes in Lebbeke. “Ik hou van het contact met de patiënten. Bovendien werken we vaak samen met collega's van de interne geneeskunde en krijgen we ook chirurgische uitdagingen voorgeschoteld.” Sinds december 2016 is dr. De Bruyn actief in az Sint-Blasius. In de toekomst wil ze zich meer toeleggen op cataractheekunde en kinderoogziekten.

DR. STEVEN DECONINCK
UROLOGIE
(ZIEKTEN VAN DE NIEREN, BLAAS EN
PROSTAAT)

“ALS KIND WIST IK AL DAT IK CHIRURG WILDE WORDEN”

Na zijn studies in Leuven, Nederland en Nieuw-Zeeland is dr. Steven Deconinck teruggekeerd naar België. In november 2016 startte hij in az Sint-Blasius als uroloog. “Als kind wist ik al dat ik chirurg wilde worden. Urologie is een brede chirurgische discipline en bovendien volg je patiënten van diagnose tot postoperatieve opvolging.” Dr. Deconinck specialiseerde zich in de laparoscopie en endo-urologie. Hij zal zich onder meer toeleggen op de preventie, behandeling en opvolging van patiënten met niersteenproblemen.

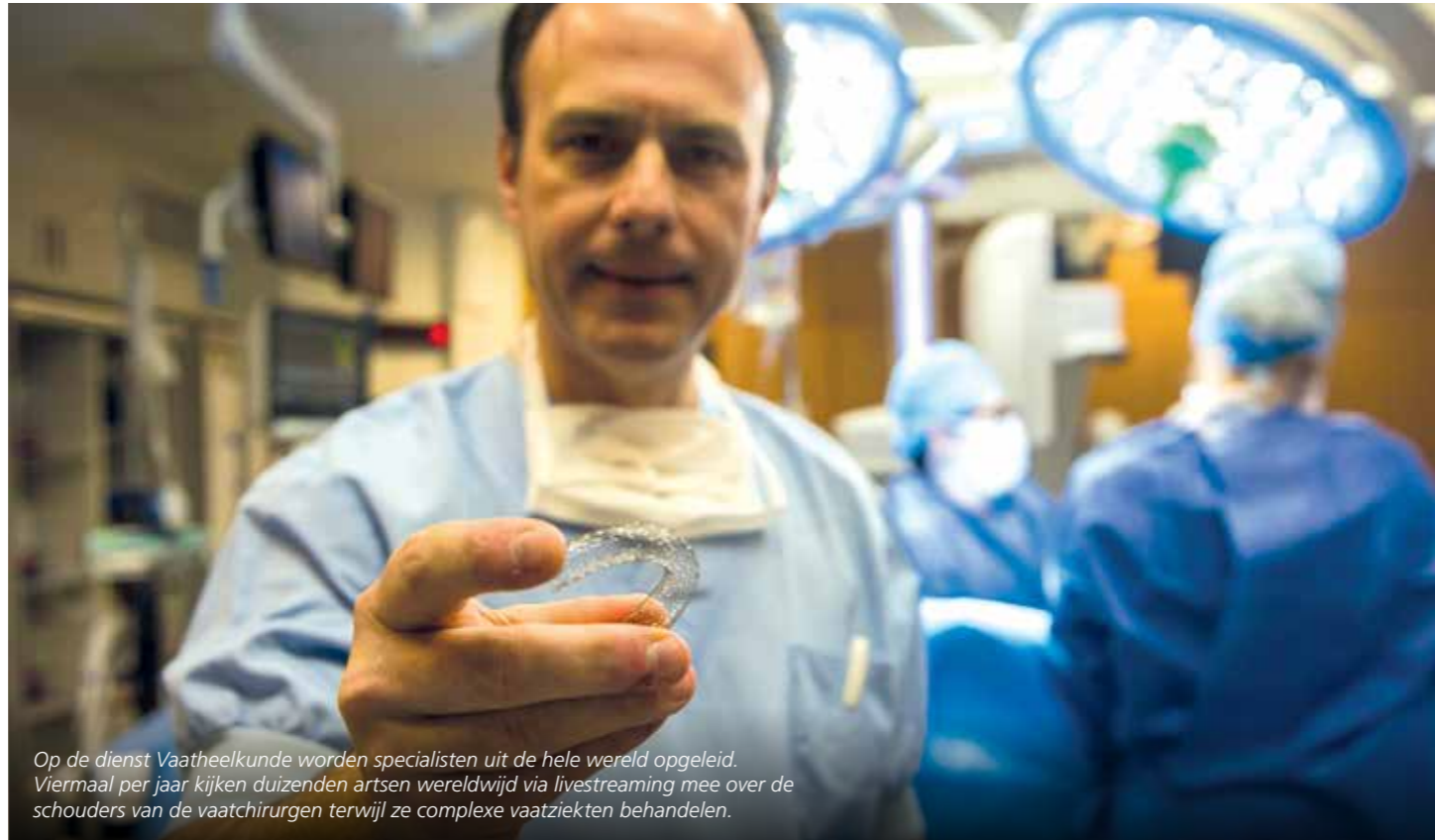
DR. REGILIO OEDIT
NEUROLOGIE
(HERSEN- EN ZENUWAANDOENINGEN)

“GOED MIJN PLEK GEVONDEN”

Toen dr. Regilio Oedit in zijn thuisland Nederland zijn studiekeuze moest maken, twijfelde hij. Uiteindelijk werd hij “ingeloot” voor de studie geneeskunde (aan de universiteit van Utrecht) en dat bleek al snel de juiste richting. Na werkervaringen in Nederland en België koos dr. Oedit voor een loopbaan in az Sint-Blasius. “Het JCI-kwaliteitslabel en de sterke kwaliteitsreputatie van het medische korps waren doorslaggevend”, vertelt hij. “Ondertussen heb ik mijn plek gevonden op onze dienst. Het hele vakdomein boeit me, maar één aspect waarop ik me wil toeleggen, is botuline toxine (botox) behandelingen bij neurologische aandoeningen.”

IN HET CENTRUM VAN DE WERELD VAN DE VAATHEELKUNDE

INTERNATIONALE TOPGENEESKUNDE LOONT VOOR PATIËNTEN IN AZ SINT-BLASIUS

Op de dienst Vaatheelkunde worden specialisten uit de hele wereld opgeleid. Viermaal per jaar kijken duizenden artsen wereldwijd via livestreaming mee over de schouders van de vaatchirurgen terwijl ze complexe vaatziekten behandelen.

De wereldkaarten spreken ons tegen, maar wie de dienst Vaatheelkunde van az Sint Blasius leert kennen, weet het zeker: soms ligt Dendermonde in het centrum van de wereld. De dienst leidt specialisten uit de hele wereld mee op en laat duizenden collega's wereldwijd over zijn schouder meekijken tijdens live-uitzendingen van operaties. “Maar ik heb één stokpaardje”, vertelt diensthoofd dr. Koen Deloose. “Het doet er niet toe hoe hoogtechnologisch en internationaal we bezig zijn: de patiënt blijft centraal staan.”

Patiënten met vernauwde, afgesloten of verwijde (slag)aders of met allerlei bloedingen worden op de dienst Vaatheelkunde behandeld. De dienst van az Sint-Blasius staat vandaag mee aan de top van de vaatheelkunde in de wereld. “Daar werken we hard voor. En dat doen we niet louter voor onszelf, maar in de eerste plaats voor onze patiënten”, verduidelijkt dr. Deloose. “Dankzij onze sterke reputatie kunnen we namelijk deelnemen aan belangrijke studies en krijgen we de kans

om de nieuwste behandelingen toe te passen bij onze patiënten. Patiënten met complexe problemen, die meestal al een heel parcours afgelegd hebben, vinden bij ons daarom vaak soelaas.”

Live aan het werk

De dienst is op verschillende manieren internationaal actief. Dr. Deloose: “Ten eerste trainen we specialisten uit België en de rest van de wereld. Braziliaanse, Amerikaanse, Thaise, Australische col-

lega's – noem maar op – scholen zich drie tot zes maanden bij ons bij over de nieuwste technieken. We organiseren ook geregeld workshops en laten collega's onze ingrepen live bijwonen. Ten tweede zenden we viermaal per jaar operaties uit tijdens wereldcongressen. Duizenden collega's uit de hele wereld zien ons dan live aan het werk. We doen dat al enkele jaren en krijgen zeer positieve internationale feedback.”

Nieuwste behandelingen

Over de vraag waarom de dienst zo intens inzet op internationaal werk, hoeft dr. Deloose niet lang na te denken. “Vergis je niet: de zorg voor onze patiënten hier in het ziekenhuis blijft onze grootste prioriteit. Door onze internationale verdiensten krijgen we de recentste technologie als eerste aangeboden en krijgen

onze patiënten op hun beurt toegang tot deze nieuwste behandelingen. De vaatheelkunde is een zeer modern en snel evoluerend vakgebied. Als arts doe je er dus goed aan om voortdurend op de hoogte te blijven van de jongste innovaties.”

“Het doet er niet toe hoe hoogtechnologisch en internationaal we bezig zijn: de patiënt blijft centraal staan.”

Spectaculaire vooruitgang

Die ontwikkelingen zijn best spectaculair. “Er zijn drie pijlers waarop onze vooruitgang gebaseerd is”, legt dr. Deloose uit. “Medicatie is de eerste pijler. De ballonnetjes en stents die we gebruiken om slagaders open te houden, her-vernauwen vandaag niet zo snel dankzij zogenoemde *drug eluting* technieken. Op de ballonnetjes en stents worden celdeling remmende medicijnen aangebracht en daardoor houden de resultaten langer aan. Meer dan negentig procent van de patiënten wordt nu zo behandeld. De tweede pijler is beeldvorming. We werken in een hybride zaal met de beste technologie, zodat we 3D-beelden, geprojecteerd op ons operatiescherm, in real time kunnen bekijken. Patiënten krijgen zo minder straling en contrastvloeistof te verwerken en wij zien een pak meer details. Ten slotte zijn er de nieuwe boortechieken en -materialen. Hardnekkige verstoppingen van slagaders kunnen we daarmee meer succesvol te lijf gaan. Soms zijn verstoppingen harder dan beton. Vroeger geraakten we bij drie op de vier patiënten door verstoppingen; vandaag hebben we bij meer dan negentig procent van die moeilijke letsels succes.”

DR. CAROLINE IVENS
ENDOCRINOLOGIE
(KLIERZIEKTEN)

“HEEL AANGENAME EN POSITIEVE SAMENWERKING”

Sinds september 2016 is Dr. Caroline Ivens verbonden aan az Sint-Blasius. Dr. Ivens studeerde geneeskunde in Leuven. “De keuze voor endocrinologie was niet moeilijk. Ik heb veel contact met patiënten. Bovendien is dit vakgebied in volle evolutie, met heel wat nieuwe behandelmogelijkheden.” Dr. Ivens zal zich onder meer toeleggen op de screening en opvolging van obesitaspatiënten. Ze is erg geïnteresseerd in sport en diabetes. Zo begeleidt dr. Ivens een team topsporters tijdens het Europees kampioenschap voetbal voor diabetespatiënten (Dia-Euro). Ook het nieuwe groepsprogramma voor mensen met obesitas valt onder haar begeleiding.

DR. ATE MERTENS
GERIATRIE
(MEDISCHE ZORG VOOR OUDEREN
MET MEERDERE ZIEKTEN)

“LIEFDE OP HET EERSTE GEZICHT”

Dr. Ate Mertens, geboren en getogen in Dendermonde, studeerde in 2016 af aan de VUB en werkte als assistente aan het Hôpital Erasme en in UZ Brussel. Geriatrie noemt ze een liefde op het eerste gezicht. “Hier komen alle facetten van de geneeskunde samen en bekijk je de hele patiënt.” Dr. Mertens heeft een bijzondere interesse in geheugenproblematiek en volgt in de geheugenkliniek dr. Roland Pieters op, die op 1 september 2016 met pensioen ging.

ALLES OP EEN RIJTJE VOOR EEN VLOT GESPREK MET JE ARTS

SAMEN TEGEN SLAAPPROBLEMEN

Slaap is voor ons lichaam en onze geest even belangrijk als gezond eten. Maar ons drukke leven veroorzaakt vaak slaapproblemen. Als eerste ziekenhuis in de regio organiseert az Sint-Blasius een erkende en wetenschappelijk onderbouwde groepstherapie om daarmee komaf te maken. De groepstherapie bestaat uit een intakegesprek en 7 sessies. Ze gaat in op slechte gewoontes en patronen, stress en piekeren, de werking van slaap en tips om beter te slapen. Inschrijven doe je via 052 25 25 05 of 052 25 24 95.

PATIËNTEN MET OVERGEWICHT

Mensen met ernstig overgewicht kunnen zich via obesitasoperaties laten helpen. De operaties worden –onder bepaalde voorwaarden– terugbetaald voor mensen met een BMI (body mass index) hoger dan 35. Maar ook wie een BMI tussen 30 en 35 heeft, kan hulp krijgen. De obesitaskliniek organiseert sinds januari 2017 een groepsprogramma waar patiënten informatie en begeleiding krijgen van diëtisten, een psycholoog en een kinesist. Meer informatie vind je op de pagina's van de obesitaskliniek op: www.azsintblasius.be.

SUCCESVOL STOPPEN MET ROKEN

Met professionele rookstopbegeleiding en farmaceutische hulpmiddeltjes verdubbelen of verdrievoudigen je slaagkansen om te stoppen met roken. In az Sint-Blasius kan je terecht bij de rookstopconsulenten. Ze coachen rokers die willen stoppen en begeleiden ex-rokers. Patiënten hebben recht op 8 terugbetaalde sessies per 2 kalenderjaren. Neem contact op via:
052 25 28 40
052 25 28 62
rookstop@azsintblasius.be

Heb je soms nog wat kriebels vóór je bij een arts binnenstapt? Denk je achteraf ook wel eens: 'Had ik dat nog maar verteld en gevraagd'? De Blasius Academie van az Sint-Blasius organiseert voor jou de vorming 'In gesprek met je arts'. Met tips voor patiënten en hun familie om vlot te communiceren tijdens een consultatie.

"Zowel voor patiënten als artsen is het belangrijk om de tijd van een consultatie zo goed mogelijk te gebruiken", vertelt Annemie Vandermeulen van Trefpunt Zelfhulp. Zij verzorgt de vorming 'In gesprek met je arts' en heeft een heleboel praktijktips voor patiënten. "Je krijgt tips over hoe je als patiënt een vlot gesprek voert, hoe je je vragen voorbereidt, op welk moment je je vragen het best stelt, wat je doet met informatie van het internet enzovoort."

Beter herstel

Wanneer patiënten en artsen goed met elkaar communiceren, herstellen patiënten beter. Wie goed begrijpt wat er aan de hand is, over zijn verwachtingen kan praten en het behandelplan snapt, kan beter de adviezen van artsen opvolgen. Artsen van az Sint-Blasius worden ook getraind om goed in gesprek te gaan met hun patiënten, maar communicatie is een kwestie van samenwerking. Als patiënt kan je dus ook een actieve rol opnemen, zodat je nog beter geïnformeerd het ziekenhuis buiten wandelt.

4 tips

- Breng een lijstje mee met je klachten, symptomen en de medicijnen die je eventueel neemt.
- Zet vooraf enkele vragen op een rijtje.
- Praat open en oprecht met je arts.
- Bespreek samen met je arts jouw opties en beslis actief mee.

Meer tips vind je op de 'Goed geïnformeerd'-pagina's van de website van az Sint-Blasius.

Praktisch

De vorming 'In gesprek met je arts' vindt plaats op **donderdagavond 20 april** in az Sint-Blasius. De sessie is gratis. Je schrijft je vooraf in via: academie@azsintblasius.be of 052 25 23 74. Meer info op www.azsintblasius.be/blasiusacademie.

DE JUISTE ZORG OP DE JUISTE PLAATS

Op campus Zele wordt er geïnvesteerd in verschillende diensten en eenheden. De diensten Geriatrie en Revalidatie worden naar campus Dendermonde overgeheveld.

De overheid wil de gezondheidszorg anders en beter organiseren. Ook az Sint-Blasius stapt mee in dat verhaal. Het doel is om het zorgaanbod maximaal af te stemmen op de noden van patiënten. Op de beide campusen van het ziekenhuis –in Dendermonde en in Zele– vinden daarom enkele herschikkingen plaats. Op campus Zele investeert het ziekenhuis in verschillende diensten en eenheden. De diensten Geriatrie, Revalidatie en Palliatieve zorgen verhuizen naar campus Dendermonde.

In de komende jaren investeert az Sint-Blasius in het gebouw aan de Koevliet 6 in Zele. Daar bevinden zich de dienst Raadplegingen, de dienst Medische Beeldvorming, de dialyse-eenheid en de pijnkliniek.

Het gebouw op campus Zele met de dienst Geriatrie, een verblijfsafdeling voor revalidatie en de palliatieve eenheid, wordt verlaten. Het gebouw is te oud en onder meer de sanitaire voorzieningen en de liften beantwoorden niet langer aan de verwachtingen van patiënten. Over de verhuis en de fasering van deze verhuisbeweging houden we jullie op de hoogte.

Waarom?

De meeste patiënten op de diensten die van Zele naar Dendermonde verhuizen, worden doorverwezen vanuit de verblijfsafdelingen van campus Dendermonde. Minder dan 15 procent van deze patiënten woont in Zele. De reorganisatie sluit bovendien aan bij de veranderingen in het gezondheidslandschap waar de overheid op

aanstuurt. Ziekenhuizen evolueren van 'beddenhuizen' (waar mensen meerdere dagen verblijven) naar medisch-technische expertisecentra, waar patiënten onderzocht en behandeld worden. De

"Zele blijft een belangrijke campus voor ons, waar we het zorgaanbod maximaal willen uitbouwen en afstemmen op de noden van de Zeelse bevolking."

overheid wil dat het aantal niet-gebruikte ziekenhuisbedden afgebouwd wordt en vraagt de ziekenhuizen om te investeren in andere zorgvormen dan hospitalisatie. Patiënten moeten zoveel mogelijk in hun thuissituatie en leefomgeving zorg krijgen.

Nieuw zorgaanbod

Hoe speelt az Sint-Blasius hierop in? Karen Pieters, algemeen directeur van az Sint-Blasius, legt uit: "Er is een steeds grotere groep van patiënten met complexe zorgnoden die langdurige specialis-

tische opvolging vragen. In az Sint-Blasius willen we onze organisatie en middelen daarop afstemmen. We hebben het voorbij decennium sterk ingezet op hoogkwalitatieve zorg in een eigentijdse en patiëntvriendelijke omgeving. Ook binnen de nieuwe krijtlijnen van de overheid willen we verder bouwen aan kwaliteitsvolle, hedendaagse gezondheidszorg. Daarom gaan we in 2017 enerzijds de verblijfsafdelingen herinrichten en anderzijds faciliteiten ontwikkelen voor ambulante activiteiten. We investeren in een nieuw zorgaanbod, dat beter aansluit op nieuwe zorgnoden én op de visie van de overheid."

Campus Dendermonde

Niet alleen op campus Zele vinden herschikkingen plaats. Ook op campus Dendermonde worden de verblijfsafdelingen gereorganiseerd en anders gegroepeerd. Zo wil az Sint-Blasius zijn capaciteit zo goed mogelijk benutten en de medische activiteiten zo logisch mogelijk organiseren. Het ziekenhuis zet meer in op dagactiviteiten, ambulante contacten en 'outreaching' zorg (dit is zorg die buiten het ziekenhuis wordt aangeboden).

Ook voor de medewerkers biedt de herschikking nieuwe mogelijkheden. Karen Pieters: "Onze mensen krijgen de kans om hun expertise verder te ontwikkelen en uit te breiden, in functie van de gezondheidszorg van de toekomst."

JEAN-PIERRE VAN RANSBEECK (67)
BLIJFT BEWEGEN DANKZIJ
PARKINSONSCHOOL

“IK BEN ALTIJD BEZIG EN DAT WIL IK ZO HOUDEN”

Vijf jaar geleden staken de symptomen van de ziekte van Parkinson bij Jean-Pierre Van Ransbeeck uit Lebbeke de kop op. “Ik werd trager, vooral in kleine dingen. Pijn heb ik niet. Maar vlot praten, lukt niet meer zo goed. Artsen in az Sint-Blasius volgen me op en gaven me de tip om naar de Parkinsonschool te gaan.

Het programma van de Parkinsonschool bestaat uit zes sessies, op donderdagnamiddag. Ik krijg er interessante tips en informatie. Ik leerde er bijvoorbeeld hoe ik kan blijven bewegen en hoe ik mijn ademhaling goed onder controle hou. De oefeningen krijg ik nog eens in een brochure mee, zodat ik thuis kan oefenen. ‘s Ochtends begin ik met mijn voeten en benen goed los te maken en overdag herhaal ik de andere oefeningen.

Mijn ziekte zal niet weggaan, maar ik kan ze wel proberen te stabiliseren. Ik blijf trouwens lid van mijn wandelclub, dankzij mijn wandelstokken. De Parkinsonschool helpt me ook daarbij. Ik ben altijd bezig en dat wil ik zo houden.”

Jean-Pierres vrouw, Louisa Van Mulders (66), bevestigt dat graag: “De ziekte aanvaarden is niet altijd gemakkelijk. Maar dat betekent niet dat Jean-Pierre bij de pakken blijft zitten. Sommige zaken zoals een jas aantrekken en veters knopen, lukken niet meer zo vlot, maar hij blijft proberen. Buitenstaanders zien niet altijd dat hij de ziekte heeft, maar ikzelf en de kinderen en kleinkinderen merken dat hij trager wordt. We steunen hem zoveel mogelijk. Op zijn enthousiasme staat geen rem. Hij gaat graag naar de Parkinsonschool. Hij kan er al eens lachen en dat doet hem deugd. Weten dat je niet de enige patiënt bent, is een belangrijke emotionele stimulans.”